

Appendix-1

આદરણીય
આચાર્ય શ્રી,

વિષય: સંશોધન સંદર્ભ માટે માહિતી એકત્રીકરણ

હું વસાવા મનીષ એન. વેમેઈડ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશનમાં એમ.એડનો અભ્યાસ કરી રહ્યો છું, જેમાં અભ્યાસક્રમના ભાગરૂપે એક સંશોધન કાર્ય કરવાનું હોય હું આપના સહકારની અપેક્ષા રાખું છું. મારા સંશોધન અભ્યાસક્રમના કાર્યનો વિષય “ A Study of Awareness of school students on Child Rights ” આ સંદર્ભમાં પ્રશ્નાવલી દ્વારા બાળ અધિકારને લગતા પ્રશ્નોના જવાબની અપેક્ષા રાખું છું , અપનાં દ્વારા આપવામાં આવેલ માહિતી માત્ર સંશોધન કાર્ય માટે ઉપયોગમાં લેવામાં આવશે. તમામ માહિતી ગોપનીય રાખવામાં આવશે. આપશ્રી સંશોધન સંદર્ભે માહિતી એકત્રીત કરવા સહાયરૂપ થાવ તેવી નમ્ર વિનંતી.

સંશોધક

વસાવા મનીષ એન.

વિદ્યાર્થીનું નામ :-

શાળાનું નામ :-

જાતિ :- છોકરો / છોકરી

- આ પ્રશ્નાવલીમાં કુલ ૫૦ વૈકલ્પિક પ્રશ્નનો સમાવેશ કરેલ છે. પ્રશ્નો બાલ હકોના સંદર્ભમાં પુછવામાં આવેલ છે. જેના તમારા મુજબ યોગ્ય ઉત્તર સામે " ✓ " ની નિશાની કરવાની રહેશે.

-
-
- (૧) કેવા બાળકોને સરકાર પાસેથી સહાય મેળવવાનો અધિકાર છે ?
(૧) શ્રીમંત (૨) મધ્યમ વર્ગીય (૩) તમામ
(૪) ગરીબ તથા જરૂરીયાત મંદ
- (૨) જો તમારો પરિવાર તમારી તમામ જરૂરીયાત પૂરી ન કરી શકતું હોય તો તમારે કોની પાસે સહાય માંગવી જોઈએ ?
(૧) સરકાર (૨) શિક્ષક (૩) સમાજ (૪) પડોશી
- (૩) સરકારે બાળકને કેવું શિક્ષણ ફરજીયાત અને નિ:શુલ્ક આપવું જોઈએ ?
(૧) પ્રાથમિક (૩) ઉચ્ચતર
(૨) માધ્યમિક (૪) ઉચ્ચતર – માધ્યમિક
- (૪) બાળકને મળતું શિક્ષણ માતા – પિતા સિવાય અન્ય કોનું આદર કરતા શિખવાડતું હોવું જોઈએ ?
(૧) પડોશી (૩) અન્ય સંસ્કૃતિ
(૨) પોલીસ (૪) મિત્ર

- (૫) બાળકને શિક્ષણની સાથે સાથે અન્ય શેનો અધિકાર રહેલો છે ?
 (૧) મત આપવાનો (૩) આરામ તથા રમત-ગમત
 (૨) લગ્ન કરવાનો (૪) વાહન હાંકવાનો
- (૬) બાળકોને વડિલો પાસેથી કઈ બાબતનું ધ્યાન રાખવાનો અધિકાર છે ?
 (૧) નોકરી (૩) લગ્ન
 (૨) સંપત્તિ (૪) દેખભાળ
- (૭) જો બાળકોનો પરિવાર તેની કાળજી ન લેતું હોય તો બાળકે કોની પાસે જવું જોઈએ ?
 (૧) નોકરી આપે તે
 (૨) ધાર્મિક સ્થળ
 (૩) જે બાળક ના ધર્મ, જાતિ તથા સંસ્કૃતિનું સન્માન કરતું હોય
 (૪) પોલીસ સ્ટેશન
- (૮) દેશમાં શરણાર્થી તરીકે આવતા બાળકોને કેવા હકો મળવા જોઈએ ?
 (૧) અલગ (૩) કોઈ નહિ
 (૨) સરખા (૪) ખાસ
- (૯) ભારતમાં ઘણા બાળકો શેરીઓમાં સ્ટેશન પર જોવા મળે છે આવા બાળકોને હકો કોણે ઉપલબ્ધ કરાવવા જોઈએ ?
 (૧) સરકારે (૩) સામાન્ય વ્યક્તિઓ
 (૨) વેપારીઓ (૪) ખાનગી સંસ્થાઓએ
- (૧૦) ઘણાં બાળકોને પોતાની મરજી વિરુદ્ધ તેમના માતા-પિતા તેમને મજૂરી પર મોકલે છે એ સમયે આવા બાળકોએ શું કરવું જોઈએ ?
 (૧) મજૂરી કરવા જવું જોઈએ
 (૨) માતા-પિતા વિરુદ્ધ ફરીયાદ કરવી
 (૩) ઘર છોડી દેવું જોઈએ
 (૪) મિત્રો સાથે રહેવું જોઈએ
- (૧૧) જો માતા-પિતા બાળકને ભણાવવા માટે સક્ષમ ન હોય તો બાળકે શું કરવું જોઈએ ?
 (૧) બાળકને મજૂરીએ મોકલવું
 (૨) સરકાર પાસે થી મદદ માંગવી
 (૩) પડોશીને ત્યાં કામ કરવા મુકી દેવું જોઈએ
 (૪) બાળકે ઘર છોડી દેવું જોઈએ
- (૧૨) જો માતા-પિતા બાળકના લગ્ન નાની ઉંમરમાં કરાવી દે તે બાળકે શું કરવું જોઈએ ?
 (૧) માતા - પિતા વિશે પોલીસ ફરિયાદ કરવી જોઈએ
 (૨) લગ્ન કરી લેવા જોઈએ
 (૩) ઘર છોડી દેવું જોઈએ
 (૪) કોઈને સલાહ લેવી જોઈએ
- (૧૩) સરકાર દ્વારા શાળાઓમાં મધ્યાહન ભોજન શા માટે આપવામાં આવે છે ?
 (૧) ગરીબ બાળક શાળામાં આવે એટલે
 (૨) બાળક શાળામાં શારીરિક કામ કરી શકે એટલે
 (૩) બાળક નાસ્તો નથી લઈ જતું એટલે
 (૪) બાળકના ભણતરમાં ઉપયોગી છે એટલે
- (૧૪) બાળકો માટે કાર્ય કરતી સરકારી તથા બીન સરકારી સંસ્થાઓએ બાળકો માટે કયા પ્રકારનું કાર્ય કરવું જોઈએ ?
 (૧) બાળકોને માટે શ્રેષ્ઠ હોય તેવા કાર્ય કરવા જોઈએ
 (૨) કંઈજ ન કરવું જોઈએ

- (૩) આથિક જરૂરીયાતો પૂરી કરવી જોઈએ.
(૪) બાળકોને મનોરંજન પૂરુ પાડવું જોઈએ
- (૧૫) જે બાળકના માતા-પિતાન છુટાછેડા થઈ ગયા હોય તો તેવા સંજોગોમાં બાળક કોના સંપર્કમાં રહી શકે છે ?
(૧) માતા સાથે (૩) પિતા સાથે
(૨) માતા અને પિતા સાથે (૪) કોઈ ની સાથે નહિ
- (૧૬) ભારતમાં બાળકકો કેવા ધર્મ અને પરિવારો ને લાગુ પડે છે ?
(૧) લઘુમતિ (૩) બધા જ
(૨) હિન્દુઓ (૪) વિદેશ થી પરત ફરતા
- (૧૭) "બાળકોને પોતાનું જીવન અને વિકાસની વૃદ્ધિનો હક છે " – આ હક તેમને કોણે આપેલ છે ?
(૧) સરકાર (૩) મિત્ર
(૨) માતા-પિતા (૪) શિક્ષક
- (૧૮) બાળકોના જીવનને લગતા નિર્ણયો કોને લેવા જોઈએ ?
(૧) બાળકે
(૨) માતા-પિતા
(૩) મિત્રોએ
(૪) માતા-પિતા અને બાળક
- (૧૯) શું માતા-પિતા તથા અન્ય વડિલોને બાળકના જીવન વિશે નિર્ણય લેવાનો હક છે ?
(૧) હા (૨) ના
- (૨૦) જો હા તો તમારે દરેક સારા કે ખોટા નિર્ણયો બાબતમાં શું કરવું જોઈએ ?
(૧) દરેક નિર્ણયો સારા હોય છે
(૨) પોતાના (બાળકના) વિચારો ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ
(૩) માતા-પિતાનું ન સાંભળવું
(૪) ઘર છોડી દેવું જોઈએ
- (૨૧) સરકાર બાળકોને તેમના માતા-પિતા થી કયા સંજોગોમાં દુર કરી શકે છે ?
(૧) મજૂરી કરાવવા (૩) બાળકને વિદેશ મોકલવા
(૨) બાળકના હિત માટે (૪) એકપણ નહિ
- (૨૨) ભારતમાં જન્મ લેનાર તમામ બાળકોને કયો અધિકાર જન્મજાત આપવામાં આવે છે ?
(૧) નામ તથા રાષ્ટ્રિયતા (૩) વિચાર પ્રકટ કરવાનો
(૨) સાર સંભાળ / પોષણ (૪) ઉપર આપેલ તમામ
- (૨૩) જો બાળક ના માતા કે પિતા તે બાળક સાથે કોઈપણ જાતનું શારીરિક તથા માનસિક દુવ્યવહાર કરે તો બાળકે શું કરવું ?
(૧) કશું જ ન કરવું (૩) ફરીયાદ કરવી જોઈએ
(૨) ભાગી જવું (૪) શોષણ થવા દેવું જોઈએ
- (૨૪) રાષ્ટ્રમાં વિદેશમાંથી આવીને વસનાર પરિવારમાં જન્મ લેનાર બાળક ને કેવા અધિકારો મળે છે ?
(૧) રાષ્ટ્ર માં જન્મ લેનાર બાળક ને મળતા તમામ
(૨) વિશેષ પ્રકારના અધિકારો
(૩) કોઈ અધિકાર પ્રાપ્ત નથી
(૪) અધિકારો મેળવવા અરજી કરવી.

- (૨૫) જો બાળક વિકલાંગ હોય તો આવા બાળકોની સંભાળ કેવી હોવી જોઈએ ?
- (૧) વિશેષ સાર – સંભાળ
 - (૨) અન્ય બાળકો જેવી
 - (૩) કોઈ સુવિધા ન આપવી
 - (૪) આવા બાળકો કોઈ સંસ્થાને આપી દેવા જોઈએ.
- (૨૬) બાળકોને કેવી સુવિધાઓ તથા કેવા પર્યાવરણમાં રહેવાથી તેમનો સારો વિકાસ થાય છે ?
- (૧) દુષિત પર્યાવરણમાં અને ઓછી સુવિધાઓ
 - (૨) ઓછી સુવિધાઓમાં અને શુદ્ધ પર્યાવરણ
 - (૩) સ્વાસ્થ્ય સુવિધા તથા શુદ્ધ પર્યાવરણ
 - (૪) ઉપર માંથી એકેય નહિ
- (૨૭) બાળકને જો શાળામાંથી કોઈપણ કારણ વગર કાઢી મુકવામાં આવે તો બાળકે શું કરવું ?
- (૧) શાળા સામે ફરિયાદ કરવી
 - (૨) શાળા કરે તે સાચુ હોય છે
 - (૩) કાંઈજ ન કરવું
 - (૪) અન્ય શાળામાં જતા રહેવું જોઈએ
- (૨૮) ભારત સરકાર દ્વારા બાળકને કેવું શિક્ષણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે ?
- (૧) મફત પ્રાથમિક શિક્ષણ
 - (૨) બાળકના વિકાસમાં મદદરૂપ થાય તેવું
 - (૩) સામાન્ય શિક્ષણ
 - (૪) (૧) અને (૨)
- (૨૯) બાળકને સ્વસ્થ જીવન અને વિકાસ માટે કઈ બાબતો / સુવિધાઓ મેળવવાનો હક છે ?
- (૧) સ્વાસ્થ્ય સુવિધા અને પોષક ભોજન
 - (૨) આર્થિક સુવિધાઓ
 - (૩) સામાન્ય સુવિધાઓ
 - (૪) ઉપર આપેલ એકેય નહી
- (૩૦) જો બાળકનું પરિવાર ગરીબ કે જરૂરીયાતમંદ હોય તો આવા સમયે આ પરિવારો એ શું કરવું ?
- (૧) સરકાર પાસે થી મદદ પ્રાપ્ત કરવી
 - (૨) પરિવારે અન્ય મદદ લેવી
 - (૩) બાળકને બીજે કશું મોકલવું
 - (૪) ઉપર માંથી એકેય નહિ
- (૩૧) જો બાળક ને શિક્ષકો કે માતા – પિતા દ્વારા પૂરતો આરામ કે રમત – ગમત થી દુર રાખવામાં આવતા હોય તો શું આ યોગ્ય છે ?
- (૧) હા
 - (૨) ના
- (૩૨) સરકારે બાળકોના પરિવારને બાળકો માટે કેવી જરૂરીયાતો અને સુવિધાઓ પ્રાપ્ત કરવા માટે સહાય રૂપ થવું જોઈએ ?
- (૧) આર્થિક જરૂરીયાતો
 - (૨) શારીરિક તથા માનસિક જરૂરીયાતો
 - (૩) સ્વાસ્થ્ય સંબંધિત

(૪) (૨) અને (૩)

(૩૩) શિક્ષણ બાળકને કઈ રીતે મદદરૂપ થાય એવું હોવું જોઈએ ?

- (૧) જીવનના વિકાસમાં
- (૨) વ્યક્તિત્વ વિકાસમાં
- (૩) જીવનમાં પ્રોત્સાહિત કરતું રહે એવું
- (૪) ઉપર જણાવેલ તમામ

(૩૪) કોઈ પરિવાર જો અન્ય દેશમાં જઈને રહેતું હોય તો બાળકે કઈ ભાષા બોલવી અને સંસ્કૃત પાળવી જોઈએ ?

- (૧) જે દેશ માં રહેતા હોય તે
- (૨) પોતાના ધર્મ અને સંસ્કૃતિની
- (૩) બાળકને ઈચ્છા હોય તેવી
- (૪) (૨) અને (૩) સાચું

(૩૫) સરકારે બાળકો વિષયક માહિતી તથા અધિકારો કોને જણાવવા જોઈએ ?

- (૧) તમામ બાળકો તથા માતા – પિતાને
- (૨) ખાનગી સંસ્થાઓને
- (૩) પોલીસને
- (૪) સરકારી અધિકારીઓને

(૩૬) જો કોઈ વ્યક્તિ બાળક પાસે કોઈ ગેરકાયદાકીય કે તેના સ્વાસ્થ્યને હાનિ પહોંચાડે તેવું કાર્ય કરાવે ત્યારે તેવા સંજોગોમાં બાળકે શું કરવું જોઈએ ?

- (૧) પોલિસ ફરીયાદ કરવી
- (૨) અન્ય વડિલને આ વિશે વાત કરવી
- (૩) ઉપર આપેલ (૧) અને (૨)
- (૪) જે કાર્ય કહેવામાં આવે તે કરવું જોઈએ

(૩૭) બાળકને ક્ષતિ પહોંચાડનારા કાર્યો સામે બાળકને કોણે સુરક્ષા આપવી જોઈએ ?

- (૧) સરકાર
- (૩) પોલીસ
- (૨) માતા-પિતા
- (૪) ઉપર આપેલ તમામ

(૩૮) બાળકોના સ્વાસ્થ્ય અને શિક્ષા ને હાનિ પહોંચે એવા કાર્યો થી કોણે બચાવવું જોઈએ ?

- (૧) સરકાર
- (૩) મિત્ર
- (૨) પડોશી
- (૪) એકય નહિ.

(૩૯) જો કોઈ વ્યક્તિ દબાણ પૂર્વક કે લાલચ આપી ગેરકાયદાકીય કામ કરાવડાવતું હોય તો આવા સમયે બાળકે કોની પાસેથી મદદ લેવી ?

- (૧) પોલિસ પાસેથી
- (૩) મિત્ર પાસેથી
- (૨) શાળા પાસેથી
- (૪) પડોશી પાસેથી

(૪૦) ભારત દેશમાં સડક પર તથા શેરીઓમાં ઘણાં અનાથ બાળકો રહે છે જે ગેરકાનુની કામોમાં સંડોવાયેલા હોય છે. આવા બાળકોને રક્ષણ કોણ આપશે ? અને તેમને કોણ સુધારશે ?

- (૧) સરકાર
- (૩) તમારા માતા-પિતા
- (૨) ખાનગી સંસ્થાઓ
- (૪) તમારા મિત્રો

(૪૧) ઘણા બધા દેશોમાં બાળકોનું અપહરણ થયું હોય છે. આ બાળકોને કોણે રક્ષણ આપવું જોઈએ ?

- (૧) સરકાર
- (૩) પડોશી દેશે
- (૨) સંસ્થાઓ
- (૪) બાળકે

- (૪૨) ભારત દેશમાં વિપુલ પ્રમાણમાં બાળકો નું અપહરણ અને તસ્કરી કરવામાં આવે છે. શા માટે ?
 (૧) દેહ વ્યાપાર માટે (૩) માદક દ્રવ્યોના વ્યાપાર માટે
 (૨) બાળ મજૂરી માટે (૪) ઉપર આપેલ તમામ
- (૪૩) જો કોઈ શિક્ષક વર્ગખંડમાં કે તેના ઘરે એકાંતમાં બોલાવી બાળક સાથે શારીરિક દુર્વ્યવહાર કરતો હોય તો આ સમયે બાળકે શું કરવું જોઈએ ?
 (૧) પોલીસ ફરીયાદ કરવી
 (૨) કોઈ વડીલ કે મોટા ભાઈ – બહેન ને કહેવું
 (૩) કોઈ ને ન કહેવું
 (૪) (૧) અને (૨)
- (૪૪) જો વર્ગખંડમાં કોઈ શિક્ષક કોઈપણ વાંક ગુના વગર બાળક સાથે અમાનવીય વર્તન કરતો હોય ત્યારે બાળકે શું કરવું ?
 (૧) વડીલો ને કહેવું
 (૨) શાળાના મુખ્ય આચાર્ય ને કહેવું
 (૩) ચૂમ રહેવું કારણ કે તે શિક્ષક તમને નાપાસ કરશે
 (૪) (૧) અને (૨) સાચું
- (૪૫) જો કોઈ બાળકને ઘરે કે વર્ગખંડમાં શારીરિક કે માનસિક કોઈપણ પ્રકારનો શું ન આપવું જોઈએ.
 (૧) દંડ (૩) મહાવરો
 (૨) સુવિધા (૪) આર્થિક સુવિધા
- (૪૬) ભારત દેશમાં બાળલગ્ન એ શું છે ?
 (૧) ગૂનો છે (૩) કાયદો છે
 (૨) ધાર્મિક રીતરિવાજ છે (૪) ઉપરોક્ત તમામ
- (૪૭) જો કોઈ બાળક પર કોઈપણ જાતના કાનુન નો ભંગ કરવાનો આરોપ લગાડવામાં આવે ત્યારે બાળકને શું મળવું જોઈએ ?
 (૧) કાનુની સહાય (૩) માનસિક ચિકિત્સા
 (૨) દંડ (૪) ઉપર આપેલ તમામ
- (૪૮) જો બાળક ગંભીર ગુનામાં દોષી સાબીત થયો હોય તેવા સમયે બાળકને કેવો દંડ મળે છે ?
 (૧) બાળ સુધાર કેન્દ્રમાં મોકલી દેવામાં આવે છે
 (૨) પરિવારના સંપર્ક થી દુર કરવામાં આવે છે
 (૩) બાળકોના કારાવાસમાં મોકલવામાં આવે છે
 (૪) ઉપર આપેલ તમામ
- (૪૯) બાળકને પોતાના વિચારો અને આજાદી થી ક્યારે રોકવામાં આવે છે ?
 (૧) જ્યારે અન્ય ને કે તેના અધિકારો ને હાનિ પહોંચતી હોય
 (૨) સરકારને મન ફાવે ત્યારે
 (૩) માતા-પિતા ને ફાવે ત્યારે
 (૪) કોઈના ધ્વારા કહેવામાં આવે ત્યારે
- (૫૦) બાળ અધિકારો અને કાયદાઓ કેવા હોવા જોઈએ ?
 (૧) તમને આક્રમણ વિરૂદ્ધ રક્ષણ આપતું

- (૨) તમારા વિચારોને આઝાદી આપતું
- (૩) જીવન શૈલી તથા વિકાસ ને પ્રોત્સાહન આપતું
- (૪) ઉપર આપેલ તમામ